

Hvidbog for Natura 2000-handleplan 2022–2027, **Natura 2000-område nr. 180 Stege Nor**

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar.....	3
4. Bilag med kopi af høringssvar	12

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til høringssvar fra Miljøstyrelsen og Næstved, Faxe, Guldborgsund og Vordingborg kommuner.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i 8 uger fra den 3. marts til den 28. april 2024.

Der er i høringsperioden indkommet 8 høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af høringssvarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringssvar

Nedenstående liste viser indkomne høringssvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Møn Naturforening
Danmarks Naturfredningsforening, Vordingborg
Privatpersoner og private lodsejere
5 privatpersoner

3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne høringssvar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
<u>Møn Naturforening</u> finder det kritisabelt at problematikker ift. forstyrrelser og næringsstoftilførsel ikke er nævnt i handleplanerne.	Miljøstyrelsen er blevet forelagt høringssvaret og svarer følgende: Miljøstyrelsen kan oplyse, at der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer. I forhold til den luftbåren kvælstofpåvirkning af Natura 2000-områder, sker reguleringen af ammoniakudledning fra husdyrbrug gennem husdyrgodkendelsesloven. Det internationale bidrag til baggrundsbelastningen, som udgør ca. 2/3 af den samlede belastning i Danmark, håndteres via internationale aftaler på områder, herunder IE-direktivet, NEC-direktivet og Göteborg protokollen under Genève-konventionen om grænseoverskridende forurening. Miljøstyrelsen oplyser desuden, at bestemmelser omkring færdselsrestriktioner ikke reguleres via Natura 2000-planlægningen, men via bestemmelserne i Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning. Miljøstyrelsen reviderer løbende bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. fugle i forhold til forstyrrelser. Offentlighedens adgang til naturen reguleres i øvrigt af

	naturbeskyttelseslovens kapitel 4 samt adgangs-bekendtgørelsen. Vejledning om adgangsreglerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside: https://mst.dk/borger/natur-og-fritid/regler-for-faerdsel-i-naturen/hvor-maa-jeg-faerdes/vejledning. Myndighederne skal desuden sikre en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget bl.a. ved at vurdere planer og projekter i henhold til de regler, der fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Møn Naturforening</u> ønsker, at der udarbejdes beskyttelseszoner for N2000-området, for at sikre en stærk beskyttelse af de levesteder og arter, der er på udpegningsgrundlaget.	Miljøstyrelsen er blevet forelagt høringssvaret og svarer følgende: Miljøstyrelsen har noteret sig synspunktet og kan oplyse, at Miljøstyrelsen løbende reviderer bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. trækfugle, marine havpattedyr samt marine naturtyper i forhold til forstyrrelser. Miljøstyrelsen er i gang med revidering af reservatbestemmelserne og indsatsen føres videre ind i fjerde planperiode herunder også bestemmelserne for vildtreservaterne Fanefjord-Grønsund, Præstø Fjord og Ulvshale-Nyord. Behovet for ændring af eksisterende vildtreservater behandles i en arbejdsgruppe under Vildtforvaltningsrådet. Ved opdatering af den enkelte reservatbekendtgørelse vil der være en høring, hvor alle har mulighed for at indsende høringssvar. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Møn Naturforening</u> mener, at Stege Nor burde være udpeget som EU-fuglebeskyttelsesområde	Omkring forstyrrelse af fugle, så er noret i dag uden regulering mht. fartbegrænsninger for både. Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) har kigget på forstyrrelse i Natura 2000-områder. DCE har udarbejdet en rapport i 2013 ("Vurdering af forstyrrelsestrusler i Natura 2000-områderne", nr. 52), og den er gentaget i 2023. Desværre er Stege Nor ikke medtaget. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift (DOF) har bragt en artikel omkring forstyrrelse ("Forstyrrelser af vandfugle ved friluftaktiviteter tilknyttet marine og ferske vande – en oversigt", 111 (2017): 96-112). DCE har også set på forstyrrelse af knopsvaner i forhold til kajaker i Roskilde Fjord ("Undersøgelse af kajakkers forstyrrende effekter på fældende knopsvaner i Roskilde Fjord", 2019, nr. 350). DOF-artiklen peger på at bl.a. windsurfing, kitesurfing, havkajakroning og padlesurfere kan give forstyrrelse af vandfugle, og den peger på vigtigheden i at have fokus på (uønskede) effekter af fritidssejlad, der også omfatter motorbåde, sejljoller, speedbåde m.fl. Roskilde Fjord-undersøgelsen viser at sejlene helst skal holde 300 m afstand til knopsvaner, mens de skifter svingfjer. Knopsvane yngler og raster i Stege Nor. Der er ingen systematisk indsamling af data i Stege Nor i forhold til antal besøgende m.m. Derfor er vi gået i dialog med Miljøstyrelsen (MST) om muligheden for at få belyst behovet for et vildtreservat i

	Stege Nor. Muligheden for at regulere bådes fart, når det drejer sig om dyr og natur, vil være via oprettelsen af Stege Nor som et vildtreservat. Vi har derfor haft en kontakt til MST omkring det. MST har svaret os, efter drøftelse i Vildtforvaltningsrådets reservatgruppe, at reservatgruppen ikke ser et aktuelt behov for at oprette et nyt reservat i Stege Nor. Dette kommer sig af, at fuglene vurderes at have gode muligheder for beskyttelse i det nærliggende reservat, Ulvshale-Nyord. Når bekendtgørelsen om Ulvshale-Nyord Vildtreservat skal revideres, vil MST inddrage Stege Nor i overvejelserne til den tid. Kommunen har i forbindelse med Naturbase-projektet i Stege Nor været i dialog med DOF-Storstrøm, som har peget på ynglende lappedykkere, som den største trussel i forhold til motorbåde, og deres hækbold. Der har fra DOF's side ikke været en bekymring omkring en stille sejlads med kajak eller kano. Kommunen har i 2023 betalt for en optælling og ynglebestandsvurdering af toppet og gråstrubet lappedykker. Der yngler flest lappedykkere i norets østlige del, som påtænkes friholdt for 'naturbaser' i naturbaseprojektet af samme årsag. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Møn Naturforening</u> kommer med betragtninger om at evt. øgede vandaktiviteter på noret i form af lystfiskeri, kajakroning mv., vil sætte fuglelivet og gedderne under pres.	Mht. fugle se svaret ovenfor. Rekreativt fiskeri er reguleret i bekendtgørelse, og der er etableret fredningsbælter i DK. Brakvands-gedderne i Stege Nor har deres egen bekendtgørelse, som kræver at fangne gedder genudsættes. Stege Nor er søterritorie, og vi har derfor som kommune ingen myndighedsbeføjelser. Dog er vi opmærksomme på at beskytte bl.a. brakvandsgedderne i det omfang vi har mulighed. Bl.a. er VK medlem af Fishing Zealand, som også bekymrer sig om rovfisk som gedder og aborre i brakvand. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Møn Naturforening</u> mener ikke, at ønsket om et ferieresort (Sukkerfabrikken, Pælehusene) med aktivt outdoorliv som trækplaster, midt mellem de to Natura 2000-områder, er foreneligt med beskyttelseshensyn.	Der er politisk vedtaget et endeligt kommuneplantillæg, som behandler den tidligere sukkerfabrik. Sukkerfabrik-projektet er således vurderet i forhold til miljøkonsekvenserne. Af bilag 6 i den politiske behandling kan findes denne formulering: "...den øgede menneskelige aktivitet er reguleret i projektet, særligt på søterritoret, hvorfor der ikke er risiko for forstyrrelse af trækfuglene på udpegningsgrundlaget, som benytter store dele af fuglebeskyttelsesområdet som rasteområde..." Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 1</u> mangler dokumentation for at hvorfor der skal udarbejdes en ny handleplan.	Af miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023) fremgår det at natura 2000-handleplanerne skal revideres hvert 6. år. Se link herunder. https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2023/692/dan/pdf Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 1</u> fremsætter en række	Kommunen takker for inputtene, som dog falder udenfor rammen ift.

forslag til hvordan kommunen kan realisere de forslag til projekter der er omtalt i vandhandleplanerne.	natura 2000-handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> påpeger at side 11 henvises til en tabel som ikke findes i handleplanen.	Slåfejlen rettes til med den rigtige tabelhenvisning. Høringssvaret giver anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> finder det besynderligt "... At færdiggøre og sikre indsatser i planperioden 2016-2021..", fremfor at overføre indsatserne til den nye planperiode.	Synspunktet er noteret. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> påpeger det uhensigtsmæssige i, at noret både betegnes som en lagune og en strandsø.	I alle natura 2000-områder er naturtyperne nummereret og navngivet efter et fælleseuropæisk system. Stege Nor har naturtypenummeret 1150 og naturtypenavnet kystlagune og strandsøer. Noret er en lagune og derfor ændres navnet af forståelsesmæssigt hensyn til kystlagune. Høringssvaret giver anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> påpeger at der ikke er en vandhandlingsplan for Stege Nor og derfor mener han ikke, at natura 2000-handleplanen principielt har nogen funktion så længe norets miljøtilstand og dermed indsatsbehovet ikke er kendt.	Jf. ovenstående svar fra MST til Møn Naturforening kan det oplyses, at der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer. Vordingborg Kommune er ikke enig i at natura 2000-handleplanen principielt ikke har nogen funktion, idet natura 2000-områdets øvrige naturtyper er omfattet af handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> efterlyser en præcis angivelse i handleplanen af hvilke strandenge der laves en indsats på, hvordan kommunen kan kontakte lodsejere, hvis kommunen ikke forholder sig til hvilke arealer der er i spil samt hvordan udenforstående kan efterprøve indsatsen, når indsatsarealerne ikke er kendte.	Af Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (lovbekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) fremgår det at " <i>Den kommunale Natura 2000-handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.</i> " Alle indsatser foregår i samarbejde og dialog med den enkelte lodsejer. Her aftales indsatsens indhold og den præcise lokalisering af indsatsen. I handleplanens afsnit 3 er en redegørelse for hvilke indsatser der gennemført i den forgangne handleplansperiode, hvilket muliggør en efterprøvning af indsatsen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> mener at lokale bør have krav på at vide hvor de 34,1ha	Udbredelseskort for de enkelte habitatnaturtyper samt deres tilstandsvurderingen kan findes via nedenstående link.

strandeng med naturtilstandsklasse IV, vist i tabel 6, ligger.	Anvisning: Zoom ind på N180, åben laget "NP3 – Terrestisk naturtyper" og tænd for kortlaget "Lysåbne naturtyper 2016-2019" https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022 At en naturtype er i en naturtilstand III – V er ikke ensbetydende med, at den for enhver pris skal bringes op i naturtilstand I-II. Naturgivne forhold vil i mange tilfælde hindre at dette kan ske, f.eks hvis arealet er meget smalt, meget svært tilgængeligt mv. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 2</u> spørger hvor proportionaliteten er henne ift. udpegning af 0,2ha rigkær versus 53ha strandeng.	Rigkær er en sjælden naturtype der ofte findes på små afgrænsede områder i modsætning til strandenge, der i Vordingborg Kommune er vidt udbredte. Rigkær er jf. de overordnede målsætninger for natura 2000-planen (bilag 1) en naturtype der skal prioriteres højt. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 3</u> finder det uforståeligt at Stege Nor benævnes som en sø.	Der henvises til svaret til privatperson1 på beslægtet spørgsmål. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 3</u> mener at forstyrrelsesaspektet bør inddrages i målsætningen.	Der henvises til MST's svar til privatperson1 på beslægtet spørgsmål. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 3</u> mener at fiskeri bør reguleres og forstyrrelsesfrie zoner bør etableres af hensyn til fuglelivet.	Der henvises til svarene fra MST og VK til Møn Naturforening på tilsvarende spørgsmål. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 efterlyser specifikke retningslinjer.	Der er ikke i statens natura 2000-plan for Stege Nor udstukket specifikke retningslinjer. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 mener at overvågning bør omfatte et krav om konsekvensvurdering.	Det er det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) der overvåger vandmiljøets og naturens tilstand i natura 2000-områderne. Overvågning falder ikke indenfor rammerne for natura2000-handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 3</u> Handleplanen omtaler mange begreber som ikke er forklaret, hvorfor man som borger har vanskeligt ved at forholde sig til den konkrete handling som ordene kan afstedkomme: naturlige processer, hensigtsmæssig hydrologi,	I handleplanen indgår en del fagudtryk, der gør det vanskeligt at forholde sig til den konkrete handling bag ordene. Flere af fagtermene stammer fra EU og andre er fagtermer anvendt af de forvaltende myndigheder. Det er vurderet, at en decideret ordforklaring i handleplanerne ikke umiddelbart er hensigtsmæssig, da det kan være vanskeligt at erstatte fagtermene, så det giver mening uden yderligere forklaring. Fælles for udtrykkene er, at de alle sigter på at

naturlig hydrologi, naturens egen dynamik, naturens robusthed, brandmandens lov, væsentlig forekomst, naturnær forvaltning.	opretholde/genskabe/udvikle naturområderne således at de opnår en naturlig tilstand uden negative påvirkninger udefra. Det kan f.eks. være at genskabe naturlig vandstand ved at lukke grøfter og dræn eller genslynge udrettede vandløb, indføre helårsgræsning med lavt græsningstryk, der efterligner græsningmønstret fra de oprindelige vilde dyr, som arterne er udviklet i samspil med eller tilbageføre strukturer i landskabet, der er forsvundet, som f.eks. sten. Dertil kommer, at handleplanerne ikke er besluttede plejeplaner og således er der ikke præcise anvisninger af, hvad der skal ske eller hvilke metoder, der skal anvendes hvor. Borgere er altid velkomne til at spørge ind til konkrete plejetiltag i konkrete områder eller ønsker til pleje.
Privatperson 3 gør opmærksom på uklar forståelsesmæssig sætning på side 4.	Sætningen tilrettes. Høringssvaret giver anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 mener, at vurderingen om ikke at lave VVM forekommer svag, da der er planer om at udbygge turistfaciliteter i områder, hvilket vedkommende mener vil være forstyrrende for fuglelivet.	Miljøstyrelsen er blevet forelagt høringssvaret og svarer følgende: Miljøstyrelsen kan oplyse, at myndighederne skal sikre en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget bl.a. ved at vurdere planer og projekter i henhold til de regler, der fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Vurderingen foretages af de ansvarlige myndigheder. Således har alle involverede handleplanmyndigheder gjort dette i forbindelse med udarbejdelse af Natura 2000-handleplan for N180. Vurderingen fremgår af handleplanens afsnit 2.2. Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen er rammesættende. Det er derfor ikke muligt i forbindelse med denne handleplan, at vurdere på konkrete fremtidige projekter, der involverer fx turistfaciliteter. Jf. lovgivningen på området skal projekter, der kan påvirke Natura 2000-området, dog tilsvarende undergå en habitatvurdering, inden disse kan realiseres. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 bemærker, at det er uklart, hvordan høring af SMV har givet anledning til ændring i Natura 2000-planen.	Miljøstyrelsen er blevet forelagt høringssvaret og svarer følgende: Miljøstyrelsen kan oplyse, at høringssvar til den strategiske miljøvurdering er behandlet i den sammenfattende redegørelse, som findes under de enkelte Natura 2000-planer på Miljøstyrelsens hjemmeside her: https://mst.dk/erhverv/rig-natur/naturindsatser/natura-2000/natura-2000-planlaegning-2022-2027/sjaelland-syd Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 mener, at Stege Nors betydning som trækfuglelokalitet bør trækkes frem i handleplanen.	Synspunktet er noteret, men giver ikke anledning til ændring. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.

Privatperson 3 har et synspunkt vedr. en beplantning der hindrer udsyn til noret.	Synspunktet er noteret, men falder uden for rammerne for natura 2000-planlægningen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 mener, at det bør sikres at klapning af materiale ved etablering af turistanlæg i Stege og Lendemarke foregår udenfor Stege Nor og Stege Bugt.	Der henvises til MST's svar til privatperson 3 vedr. VVM. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 påpeger, at miljøkonsekvensvurderingen af turisternes påvirkning af Stege Nor, jf. kommuneplantillæg omhandlende sukkerfabrik-projektet, alene forholder sig til nuværende forhold og ikke til fremtidige forhold, hvor der vil komme øget turisme.	VK har tidligere svaret Møn Naturforening således vedr. sukkerfabrik-projektet: Der er politisk vedtaget et endeligt kommuneplantillæg, som behandler den tidligere sukkerfabrik. Sukkerfabrik-projektet er således vurderet i forhold til miljøkonsekvenserne. Af bilag 6 i den politiske behandling kan findes denne formulering: "...den øgede menneskelige aktivitet er reguleret i projektet, særligt på søterritoriet, hvorfor der ikke er risiko for forstyrrelse af trækfuglene på udpegningsgrundlaget, som benytter store dele af fuglebeskyttelsesområdet som rasteområde..." Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 opfatter det som politisk skævvridning, at foreninger med lokal forankring ikke inviteres til møder med den kommunale forvaltning på lige fod med Danmarks Naturfredningsforening.	VK har i forrige planperiode holdt adskillige møder med Danmarks Naturfredningsforening, bl.a. ift. forskellige naturprojekter de har foreslået. Der har ikke været afholdt møder specifikt omhandlende N180, hvorfor sætningen slettes. Borgere såvel som foreninger er altid velkomne til at stille forslag til naturprojekter, spørge ind til konkrete plejetiltag i konkrete områder eller ønsker til pleje. Hvis det er hensigtsmæssigt holdes dialogen gerne i form af et fysisk møde. Høringssvaret giver anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 finder det uklart hvor de op til 44 hektar strandeng (tabel 3), som er angivet som et skøn over behovet for ny indsats, finde i området.	De 44 ha har en naturtilstand III – V og skal derfor, om muligt, sikres en udvikling, der går mod naturtilstand I – II. Naturgivne forhold vil i mange tilfælde hindre at dette kan ske, f.eks. hvis arealet er meget smalt eller meget svært tilgængeligt, hvilket er tilfældet, de fleste steder i N180. Udbredelseskort for de enkelte habitatnaturtyper samt deres tilstandsvurderingen kan findes via nedenstående link. Anvisning: Zoom ind på N180, åben laget "NP3 – Terrestisk naturtyper" og tænd for kortlaget "Lysåbne naturtyper 2016-2019" https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura200oplaner3-2022 Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
Privatperson 3 mener at det er uklart hvor rigkæret (tabel 4) findes.	Naturtypen rigkær findes i mosaik med strandeng i den sydvestlige ende af noret, men udgør kun 5% af det samlede areal. Se link herunder. https://naturereport.miljoportal.dk/771207

	Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 4</u> spørger om det realistisk at gedderne kan trives i noret, hvis der kommer så meget saltvand ind i noret, at engene oversvømmes og salttolerante naturtyper øges fra i dag 9 ha til 53 ha. Desuden efterlyses kortbilag, der fortæller hvor arealerne er placeret	I tabel 3 ses det, at der er en igangværende indsats på 9 ha salttolerante naturtyper. I praksis drejer det sig om 9 ha strandeng, der afgræsses. Afgræsningen har betydet at de 9 ha har opnået den ønskede naturtilstand (I eller II). De 44 ha er også strandeng, men med en naturtilstand på mellem III og V. Ønsket er at de 44 ha sikres en udvikling så deres naturtilstand går mod I-II. Der således ikke tale om enge der bliver oversvømmet med 44 "nye" ha, men blot 44 ha med en dårligere naturtilstand end de 9 ha. Naturgivne forhold vil i mange tilfælde hindre at naturtilstanden kan forberedes, f.eks. hvis arealerne er meget smalle eller svært tilgængelige. hvilket er tilfældet, mange steder i N180. Udbredelseskort for de enkelte habitatnaturtyper samt deres tilstandsvurderingen kan findes via nedenstående link. Anvisning: Zoom ind på N180, åben laget "NP3 – Terrestisk naturtyper" og tænd for kortlaget "Lysåbne naturtyper 2016-2019" https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022 Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 4</u> påpeger at der med fokus på nitrat mangler tal for mængden af tilført spildevand gennem de sidste 20 år samt hvad der aktuelt bliver tilført. Mener desuden at der bør iværksættes overvågning og prøvetagning af overfladevand og dræn fra jorddeponiet på Stege Fæled.	Forelagt høringssvaret og svarer MST følgende: Miljøstyrelsen kan oplyse, at der er en arbejdsdeling mellem Natura 2000- og vandområdeplanerne, således at vandplanlægningen håndterer vandkvalitet i vandløb, søer over 5 hektar, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af søer under 5 hektar og hydrologien på terrestriske naturarealer. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 4</u> resumere de planer der har været ift. forskellige vandprojekter siden 2000, beskriver målinger foretaget for at dokumentere vandkvaliteten i Stege Nor, fortæller om fotodokumenteret ålegræsforekomst i noret.	VK takker for informationerne. Ingen af informationerne har dog relevans for nærværende natura 2000-handleplan, da emnerne ikke ligger indenfor hvad handleplanen beskæftiger sig med. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 4</u> har et stort ønske om, at VK, MST og "lodsejer-landmænd" sætter sig sammen og taler om den langsigtede plan for noret, aktuel tilstand ud fra nyeste målinger og nyeste viden.	Ønsket er noteret, men ønsket falder udenfor rammerne for natura 2000-planlægningen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Privatperson 5</u> fremkommer med synspunkter og konstateringer om	VK takker for billederne. Emnerne falder udenfor rammerne for natura 2000-planlægningen.

bl.a. landbrugets regulering omkring Stege Nor, brug af gamle og forkerte data for bl.a. nitrat, forekomst af ålegræs, vandudskiftning. Desuden er der fremsendt fotodokumentation af ålegræssets udbredelse.	Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen for N180.
<u>Danmarks Naturfredningsforening, Vordingborg</u> påpeger, at det er svært for menigmand at vurdere handleplanens tilstrækkelighed ift. til at sikre gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget. Dette skal sammenholdes med, at det ikke er angivet præcist, hvor der skal igangsættes plejeindsatser.	Af Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (lovbekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) fremgår det at ” Den kommunale Natura 2000-handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.” Alle indsatser foregår i samarbejde og dialog med den enkelte lodsejer. Her aftales indsatsens indhold og den præcise lokalisering af indsatsen. I handleplanens afsnit 3 er en redegørelse for hvilke indsatser der gennemført i den forgangne handleplansperiode, hvilket muliggør en efterprøvning af indsatsen.
<u>Danmarks Naturfredningsforening, Vordingborg</u> konstaterer at udbredelsen af naturtypen rigkær er blevet end ved forrige kortlægning og vurderer at rigkæret burde kunne genskabes.	Rigkæret findes i mosaik med strandeng i den sydvestlige ende af noret, men udgør kun 5% af det samlede areal. Se link herunder. https://naturereport.miljoeportal.dk/771207 Seneste kortlægning er fra 2016. Ligeledes er der fra 2016 igangsat afgræsningen af det tilgroede rigkær, så opdateret kortlægning vil vise et andet resultat.
<u>Miljøstyrelsen</u> påpeger at kommunalbestyrelsen er pligtig til at gennemføre natura 2000-planen, også hvis de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Desuden har Miljøstyrelsen enkelte bemærkninger af korrekturmæssig karakter.	Der har kørt en længere dialog mellem KL og MST vedrørende denne formulering. KL anser det som en praksisændring og er ikke enig i den fortolkning. Dette med henvisning til den økonomiske høring, hvor det vedr. frivillighed fremgår af et notat udarbejdet af Miljøministeriet: • ”Frivillighed er hjørnestenen i gennemførelse af planerne for at fastholde en positiv tilgang til sikring af naturen. Indsatserne finansieres primært gennem EU's landdistriktsprogram suppleret med nationale midler.” Hvor KL pba. den økonomiske høring accepterede DUT-kompensationen med særlig vægt på nedenstående bemærkninger fra Miljøministeriet: • ”At Miljøstyrelsens kommende evaluering og sammenfatning af indsatser i Natura2000-områderne i 2. planperiode ikke stiller nye krav eller medfører øgede udgifter for kommunerne i planperioden 2022-27.” • ”At statens præmis om lodsejers frivillighed fortsat gælder for Natura 2000-indsatsen, hvorfor det er frivilligt for lodsejerne at deltage • i de konkrete projekter”. KL og MST foreslår i forlængelse af dette, at et foreløbigt kompromis til Natura 2000-handleplanerne er: ”<i>Det forventes, at Natura 2000-handleplanerne kan gennemføres ad frivillighedens vej.</i>” Med den formulering får MST, som medudgiver på nogle af Natura

	2000-handleplanerne, mulighed for at gå andre vejen end ad frivillighedens vej, men forpligter ikke kommunerne til at gøre det samme. Høringssvaret giver anledning til ændring af handleplanen for N180
--	---

4. Bilag med kopi af høringssvar

Bilag 1 – Møn Naturforening

Høringssvar Natura 2000 områderne omkring Møn

Generelt:

Møn Naturforening (MØN) har følgende kommentarer til de kommende handlingsplaner for Natura 2000 områderne på og omkring Møn. Myndighederne (stat og kommune) har i planerne mange gode konkrete tiltag for sikring af udpegningsgrundlaget når det gælder naturtyper og enkelte arter.

Vores høringssvar går således mere på det som generelt ikke nævnes eller tages stilling til i handleplanerne, menneskelig forstyrrelse, udledning af næringsstoffer både til havmiljø og luftbåren N, klimaændringer herunder temperatur, nedbør og vandstand. Vi er helt på det rene med at de overordnede spørgsmål omkring klima osv er landspolitisk og ikke indgår i

disse handleplaner, hvorimod vi finder det kritisabelt at forstyrrelses problematikken og næringsstoftilførsel end ikke er nævnt i planerne.

Det overordnede om fokus på biodiversitet, mere lysåben natur indskrevet i handleplanerne kan vi tilslutte os, men der mangler stillingtagen og konkret anvisning på, hvordan man løser truslerne for udpegningsgrundlaget forårsaget af menneskelige aktiviteter. Den øgede menneskelige aktivitet er et faktum og bliver ikke mindre, ikke mindst set i lyset af ønske fra både stat og kommune, jvf. div planer og strategier for udvikling af naturturisme. Det er en alvorlig mangel set i lyset af kommunens og statens markante satsning på markedsføring af aktivt outdoorliv og masseturisme i disse områder, bla. gennem "Bæredygtig turisme", Unesco Biosfære, (kommende) Unesco Verdensarv, Natur National Park, markedsføring af Møn gennem VISIT, ønske om store ferieresort med aktiv outdoorliv som trækluster, Møn som kraftcentrum med kritisk masse, Femernforbindelsen osv.

Der mangler konkret anvisning i planerne på, hvordan man vil løse ovenstående i forhold til forpligtelserne i EU-direktiverne. Der foreligger adskillige såvel nationale som internationale videnskabelige rapporter som dokumenterer at menneskelig forstyrrelse er blandt den største trussel for især fauna i Natura 2000 områderne. Disse er løbende sendt til kommunen og staten, så de er ikke ukendte. De kan også findes som link på MØNs hjemmeside i div. dokumenter.

Natura 2000 områderne er generelt små i Danmark hvilket giver myndighederne udfordringer når man vil det hele i disse, øget kystturisme, aktivt outdoorliv med dertil hørende faciliteter som fri teltning, shelterpladser, motionsstier, MTB-baner, vandreruter osv. Der er ikke plads til det hele i de små fragmenterede områder.

Helt grundlæggende savner vi håndhævelse af eksisterende lovgivning og regler, især uden for alm. arbejdstid, week-end og ferie.

Herunder kort kommentarer til de enkelte områder:

Klinteskov N171

Med fler 100- tusinde besøgende turister og satsning på markant øgning af antallet, skal der foretages en zonerings så forstyrrende aktiviteter som lejrpladser, mtb-baner, nye turiststier osv fjernes fra særlig sårbare områder. Der skal tages stilling til hvilke aktiviteter som er acceptable i hvilke områder. Allerede nu er der tilbagegang (fugle) i udpegningsgrundlaget, og områdets natur potentiale som ynglested for bla. havørn, duehøg mv kan ikke komme i spil grundet udbygning med friluftaktiviteter. Helt almindelige arter bliver berørt af den øgede menneskelige tilstedeværelse, efterhånden hele døgnet rundt grundet shelter/telt-pladser, natvandring, brug af lys i de mørke timer, nye stisystemer osv.

Der er ikke forbud mod droneflyvning i området bortset fra Naturstyrelsen forbud om opsætning fra NST arealer i yngleperioden for vandrefalk. Området er som det eneste vi kender til i hele DK ikke omfattet af restriktiv flyzone med min. flyvehøjde 300m. Droner kan og bliver således sat op fra båd og fra stranden, både kommercielt til reklamefilm, musikvideoer og af private, ligesom en del turister flyver med droner på klinten. I planer er ikke anvist hvordan man vil løse problemet med tilgroning med ær og brombær når man lysner op for at gøre skoven mere lysåben gennem forceret kraftig hugst. Allerede nu kan vi i bla Jydelejet se, at arealerne trods helårsgræsning, herunder brug af flere husdyrarter, langsomt men sikkert overtages af ær, brombær og slåen. Med et stort hegn vil denne proces blive eskaleret. Der er/kan blive et behov for at kunne flytte dyr rundt afhængig af årstid, fødegrundlag, målsætning osv. Overgræsning på det forkerte tidspunkt er en reel fare, netop dokumenteret i videnskabelig rapport.

Havet ud for Klinteskoven

Helt uforståeligt er havet ud for Klinteskoven kun udpeget som habitatområde ikke udpeget som EU-fuglebeskyttelsesområde, på trods af at st. skallesluger yngler på klinten og benytter det kystnære område ud for klinten som opvoksningsted for ællingerne. I vinterhalvåret ligger der mange havlitter og ederfugle kystnært grundet forekomsten af muslinger og snegle i området. Mange fugle raster i nattetimerne under især forårstrækket i bevoksningerne på klinten og krattene på sydsiden af klinten.

Der er allerede en efterspørgsel og udbud på/af nye aktiviteter både lovlige og ulovlige i området, jetski, helikopter rundflyvning med turister, sejlads med rib gummi båd, landgangsfartøj, overnatning på flåder, musikarrangementer, alm turistsejlads, surf aktivitet osv. alt sammen noget som ikke er forenelig med udpegningen som EU-fuglebeskyttelseområde, og klinten og havet ud for som habitatområde. Er også i konflikt med Unesco Biosfære, som arbejder med begrebet stærkt beskyttet.

Mandemarke- og Busene Have

Selvom NST har gjort en del for at begrænse skade foranlediget af menneskelig uro med mange mennesker i de 2 områder er der massiv uro fra menneskelig aktivitet alle døgnets timer fra forår til efterår, både helt lovlig aktivitet men også udpræget ulovlig camping mv. Det gør det ikke bedre, at der er let adgang helt ned med bil til standen og shelterpladsen. Især Mandemarke haver har gennem de sidste 5-6 år udviklet sig til noget der minder om en ny campingplads med ulovlig teltning, biler med tagtelte, bålpladser mv. Der mangler i høj grad håndhævelse, især udenfor almindelig arbejdstid.

Havet ud for Nyord og Hegnede Bugt. N168

Området Hegnede Bugt og de lavvandede områder omkring Nyord og Sække Sandet er det vigtigste område for fældende knopsvaner og gæs i sommerperioden i Østdanmark. I denne periode er fuglene sårbare, idet de ikke kan flyve. Øgningen af vandaktiviteter, herunder havkajak mv vil presse svaner og gæs, i værste fald ødelægge lokaliteten som en af de sidste nogenlunde uforstyrrede fædnings pladser i Østdanmark. Der mangler konkret anvisning på hvordan man undgår at ødelægge disse, ligesom forekomsten set i forhold til art/antal/årstid/vejr/forstyrrelser er særdeles mangelfuld. Novana og halvårslige tællinger af trækfugle, herunder svaner og gæs i MST og DCE regi, er meget tyndt og mangelfuldt som grundlag for forvaltning af området og dets udpegningsgrundlag.

Satsning og markedsføring af lystfiskerturisme kan sammen med havkajakker, sejls og landgang på øer og holme i området presse ynglefuglene, herunder flere arter på udpegningsgrundlaget bla. ternerne. Uforvarende bortskræmning fra reden eller ophold af overnattende folk ankommet i havkajakker eller motorbåd, eller ophold og forstyrrelse generelt, kan medføre prædation fra de store måger og gråkrage af sårbare arter i yngletiden. Der er landgangsforbud på øer og holme, men det overholdes ikke, og der er ikke det nødvendige opsyn, selvom der er tilknyttet lokal opsynsmand til området (Vildtreservatet).

Vi kan i referat for Nationalpark Ulvshale se at der er fremkommet ønske om isætningssteder til kano og kajak, ligesom der finder kajakudlejning sted fra Nyord og løbende kommer tilgang af kommercielle kajak udbydere udefra. Mange private kommer kørende til og mange sommerhusejere har kajakker liggende.

Ulvshale (NNP)

Når man i princippet kun ønsker yderhegn, så får man svært ved at leve op til Natura 2000 forpligtelserne om gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter, samtidig risikerer man at få menneskelig uro i hele området, idet hegninger og passager mellem disse hidtil i høj grad har styret menneskelig færdsel.

Hele tanken om rewilding bør genovervejes. handleplanerne bærer tydelig præg af denne ideologi som på ingen måde har ophæng i videnskabelige fakta eller nutidigt klima, næringsstofbalance, mulighed for migrering for store græssere osv. Hele området og

naturtyperne er en funktion af kulturpåvirkning, hvor mennesket de sidste mange 100 år har spillet hovedrollen for udviklingen. Vi er på godt og ondt en del af økosystemet. At forestille sig at man kan slippe husdyr ud, så klarer de resten og bringer os tilbage i en "urørt tilstand" så er man ude af trit med virkeligheden.

Fint nok at føre Ulvshale tilbage til lysåben natur via brug af græsning af kreaturer, heste, lysstilling af vintereg, øget vådgørelse osv, men ud fra (bevidste valg og fravalg), og en erkendelse af at den lysåbne natur er en kulturskabt naturtype, ikke en naturlig udvikling.

Det samme gælder rørskov. Den naturlige succession er tilgroning med rør, men der er skabt rigtig mange vigtige habitater gennem rorskær eller afgræsning med husdyr gennem generationer, begge dele er kultur men særdeles vigtig for biodiversiteten.

Fanefjord

Fanefjord er Vildtreservat, men der er også her øget forstyrrelse via færdsel på vandfladen og landgang og ophold på enge og øer

Busene Mose og Råby sø. N180

Området ser ud til at fungere, idet det er ret utilgængeligt. Der er kun færdsel langs kysten og indkig til selve mosen fra vandsiden/klitterne/kystskrænt. Nordsiden er pt. utilgængelig for offentligheden, hvorfor der er den nødvendige fred og ro i yngleperioden. Tranen har bl.a. ynglet i området.

Der har været yttre ønsker om åbning for adgang, stisystem rundt om mosen og cykelsti, boardwalk gennem mosen. Det vil fragmentere arealet og give mere forstyrrelse, herunder skade udpegningsgrundlaget. Bibehold kun adgang langs stranden evt suppleret med en enkelt eller to udsigtsplatforme for fuglefolk og turister, indpasset i terrænen med sløret baggrund så folk ikke står i silhuet. Det samme gælder for Råby sø, kommende naturgenopretning, undgå færdsel på nordsiden af områderne.

Skal der være en sløjfe omkring de to områder af hensyn til publikum, så skal den lægges langt op i baglandet på eksisterende vejnet, begge steder.

Stege Nor N180

Stege Nor burde være udpeget som Eu-fuglebeskyttelsesområde, her er en betydelig forekomst af ynglende lappedykkere (VB -Kommune har fået data/rapporter) og områdets anvendes som rastelokalitet for bla troldand når slambassinerne fryser til. Hittidig har området været svært tilgængeligt og lagt en dæmper på menneskelig aktivitet. Ønsket om

anlæggelse af naturbaser med egnethed for overnatning og isætning af kajaker, fiskekajaker, paddleboard mv, samt mulighed for sejlads med udlejningsbåde og andre vandaktiviteter sætter press på fuglelivet. Øget lystfisketurisme vil sætte brakvandsgedderne i Noret under press igen.

Tidligere massiv markedsføring af lystfiskeri (selvom der er tale om cats og release) har sammen med dårlige yngleår bragt brakvandsgedden ned på kritisk historisk lavt niveau. Ønsket om et ferieresort (Sukkerfabrikken, Pælehusene) med aktivt outdoorliv som trækplaster midt mellem de to Natura 2000 områder er ikke foreneligt med beskyttelseshensyn.

Overordnet ønsker vi indarbejdet i de kommende handleplanerne:

- Udarbejdelse af beskyttelseszoner i alle N2000 områderne som sikrer stærk beskyttelse af levesteder og udpegningsgrundlag, især i sårbare perioder f.eks under svanernes fældning af svingfjer. Det betyder styring af outdoorliv og kanalisering af dette over i robuste områder, primært uden for N2000 områderne, så områder og arter får den fred og ro som er nødvendig i sårbare perioder.
- Indførelse af fly restriktioner for Klinteskoven og havet ud for, så de er på lige fod med alle de andre N2000 områder i Danmark (min. flyvehøjde 300m), hvilket gør dronedeflyvning ulovlig medmindre myndighederne har godkendt denne.
- Tilvejebringelse og ikke mindst brug af ordentligt videnskabeligt datagrundlag forud for beslutninger som har indflydelse på levesteder, udpegningsgrundlag og friluftsliv.
- Gennemtænkte publikums tiltag som sikre den nødvendige fred til levesteder og udpegningsgrundlag, men også giver publikum mulighed for gode oplevelser af begge dele.
- Målsætning for hvor mange og hvilke aktiviteter det enkelte område kan bære set i forhold til de ønskede beskyttelseszoner, arter/årstid/fragmentering/ydre påvirkninger osv.

Venlig Hilsen

Møn Naturforening

Bissinge 26.april 2024

Høringsvar vedr. Ny handlingsplan for natura 2000 område - Stege Nor.

Jeg har umiddelbart vanskelig ved at udarbejde et høringssvar på baggrund af det udsendte materiale men jeg går ud fra at den nye handlingsplan skal afløse den tidligere men jeg mangler dokumentation for hvorfor der skal udarbejdes en ny. Er det fordi at naturen er misligholdt og nedslidt så levevilkåene for dyr, fugle fisk og biodiversiteten derved er blevet forringet?

Eller er det blot en administrativ opgave hvor det kun gælder om at beskrive de tiltag der har været igang hele tiden som f.eks at bekæmpe bjørneklo (det er iøvrigt lovbestemt i forvejen) men selvfølgelig er det en god ide at koordinere arbejdet med lodsejerne og de privat ejendomme.

I det offentlige oplæg skrives der bl.a. " I forslagene bliver der også fokuseret på arbejdet med at sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder". Umiddelbart ser jeg som skrevet ikke nogle nye tiltag som kan sikre den beskrevne målsætning. Men heldigvis henvises der i oplægget, at Stege Nor er et marint naturtype og at de forskellige tiltag der skal sikre at målsætningen opfyldes skal ske med udgangspunkt målsætningen i de statlige vandområdeplanerne.

Hovedkilden til tabet og nedbrydning af den samlede natur er landbrugets udledning af CO2 og kvælstof. herunder tabet af kvælstof fra de dyrkede arealer.

Det gælder ikke midst landbruget i baglandet til Stege Nor som konkret i vandområdeplanerne er underlagt det maksimale mulige indsatsbehov.

Derfor må landbruget inddrages mere målrettet indsats i forhold til de initiativer som skal sikre opfyldelse af målsætningen om at sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder.

I den vandområdeplan (som oplægget henviser til) peges der på følgende områder som vil medvirke til at kunne forbedre og sikre den samlede natur i og omkring Stege Nor.

Ud over den løbende naturpleje peges der på Inddragelse og etablering af vådområder og minivådområder. Udtagning af lavbundslande og skovrejsning samt Miljøregulering (herunder vedligeholdelse af strandenge og bekæmpelse af invasive arter og fremme af biodiversitet).

Her vil jeg godt rose. Hvis man virkelig mener det er det er det godt set, at henvise til den vandområdeplan som dækker oplandet til Stege Nor. Ikke kun fordi løsningsforslagene her er beskrevet meget konkret samt effekten af at gennemføre dem. men også fordi det ligger i forlængelse af regeringens grønne planer vedrørende genopretning af naturen og omstilling af dansk landbrug. hvor regeringen (oven i EU tilskud) har afsat milliarder af kroner af til projekter og forskellige former for kompensation.

Det må kommunen nu have fokus på chancen byder sig i forbindelse med det videre arbejde med en handlingsplan for Natura 2000 - Stege Nor så vi virkelig fremtidssikre en robust natur omkring Stege Nor til gavn for levevilkårene for dyr, fugle, fisk og biodiversiteten samt til glæde for mennesker.

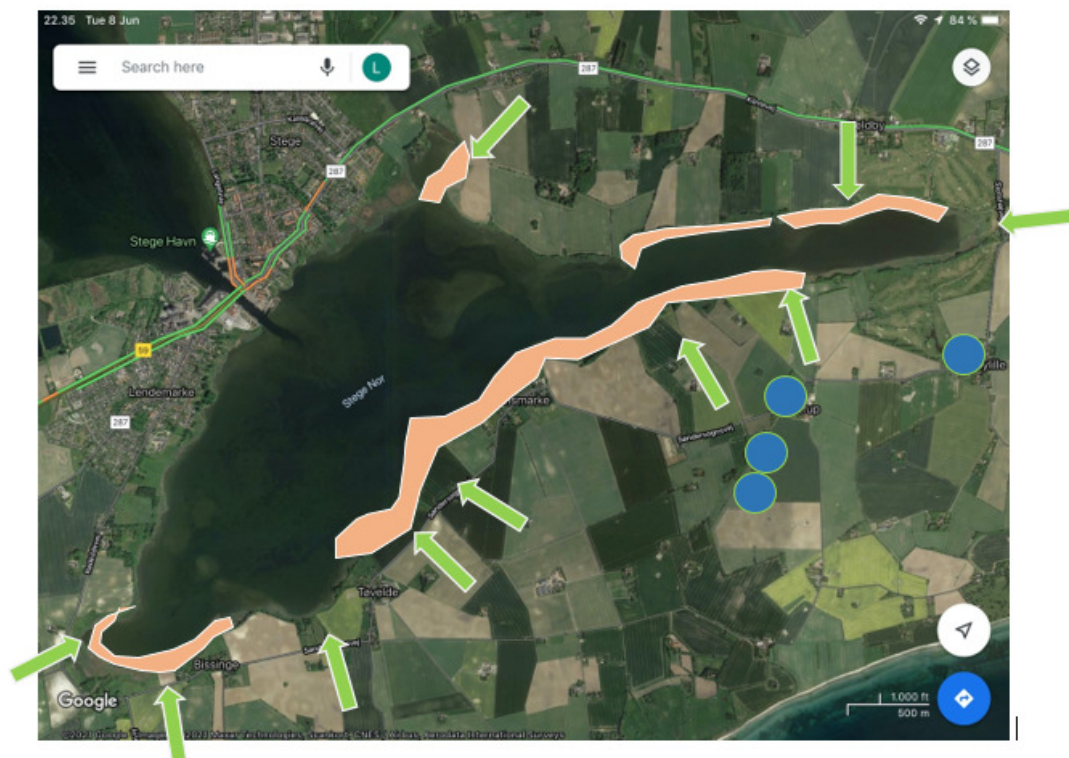
Forslag til handlingsplanen for Natura 2000 - Stege Nor.

Lad mig komme med følgende forslag.

- * Kommunen forpligter sig til at kortlægge området for gennemførelse af de 6 forslag i vandområdeplanerne herunder effekten i forhold til målsætningen.**
- * Kommunen forpligter sig til at undersøge de forskellige tilskudsordninger, muligheder og betingelser fra Staten og EU**
- * Kommunen præsenterer foreslagene for landbruget og andre implicerede for at undersøge om der er tilslutningen forslagene og på hvilke betingelser.**
- * Kommunen udarbejder på baggrund af dialogen med lodsejerne et oplæg til den ny handlingsplan for Natura 2000 - Stege Nor og sender det til offentlig orientering.**
- * Kommunen ansætter en Miljømedarbejder som har til opgave at være kontaktpunkt mellem kommunen, landbruget, andre lodsejere og privat som skal inddrages i arbejdet**

Bilag: Til punkt nr. 1 vedlægger jeg et eks, på kortlægning som er udarbejdet af Landsbyforum.

Mini-vådområder omkring Stege Nor

- Potentiale for mini-vådområder
- Moser og gadekær
- Sivskove

Høringssvar: Natura 2000-handleplan 2022–2027 - Stege Nor

Dato: 23. april 2024

Undertegnede har følgende kommentarer til den offentliggjorte udkast til Natura2000 Handleplan 2022-2027. Som "lodsejer" ned til Noret forholder jeg mig udelukkende til den del, som vedrører Stege Nor – N180.

Mine kommentarer sammenfatter jeg i 5 punkter:

1. Henvisning til tabel, der ikke findes.

Der står på side 11 . "... Det er Vordingborg Kommunes hensigt at planlægge og udføre projekterne, som vist i nedenstående tabel 8,..."

Der er ikke nogen tabel 8 i materialet.

2. Besynderlig anvendelse af planlægningsperioder

Der står som første punkt for, hvad kommunens vil have særlig fokus på:

"...• At færdiggøre og sikre indsatser fra planperioden 2016-2021.."

Dette er en særegen måde at anvende planlægning/forecasting. Man kan have en plan for en given periode og afsætte ressourcer dertil. Det kan man så evaluere efterfølgende i et regnskab og/eller i en beretning. Hvis planen så ikke er opfyldt og den stadig er relevant, så "overfører" man det til den nye planperiode. Det giver ikke mening at lave en ny periode, hvis den gamle blot fortsætter!

3. Principielt kan planen ikke realisere noget som helst.

Habitat område H179 er identisk med natura 2000 område: N180 i hvert fald, som det fremgår af foreliggende materiale (se punkt 4 nedenfor); der igen er tilnærmelsesvis identisk med vandområdet Stege Nor. Noret går under naturtype betegnelsen: Kystlagune og strandsøer. Den er opmålt til at være 508 hektar strandsø. (Det kunne have været på sin plads i denne kommunale handlingsplan rent faktisk at fastslå, hvad Stege Nor er - Lagune eller strandsø. Det har tidligere voldt udfordringer).

Det samlede areal for dette Natura 2000 område er 561 Hektar. Altså specifikt udgør lagunen/Strandsåen – Stege Nor 90, 5% af N180 området. Norets tilstand overvåges af Novana-programmet. Novana har ikke foretaget nogen undersøgelser af selve Noret. Det kan man se i bilag 3. Noret er vurderet til "ingen tilstand".

Man kan med andre ord ikke iværksætte noget som helst for langt den største del af området. Man kan nu engang ikke gøre noget ved problemet, hvis man ikke (er)kender det.

Man henviser så i stedet til den regionale vandområdeplanlægning (Der bygger på EU's vandrammedirektiv). Det er i sig selv interessant, som Mogens Bengtsson påpeger i sit høringsvar. Det er i sig selv ikke nyt, at regionale vandhandleplaner indgår i Vordingborg Kommunes plangrundlag. Det gjorde man også i forbindelse spildevandsplanen. Man fulgte den bare ikke.

Og indtil videre findes der ikke nogen aktuel vandhandlingsplan for området. Det sker måske i år. Det aktualiserer endnu engang med al ønskelig tydelighed det behov, som blev fremført sidste år af foreningen: Naturbaserede spildevandsløsninger ved Stege Nor, at der er brug for en sammenhængende plan for Stege Nor. Her er vandområdeplanen helt afgørende. Det er her, hvor det fastsættes, hvad der skal gøres på spildevand, landbrug, udløb fra byerne etc. Det er netop herigennem, at man kan sikre:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder

...Som jo netop er hovedformålet med denne natura2000 handleplan.

I den forstand kan natura2000 godt give mening. Men det betinger vandområdeplanen. Det betinger en sammenhængende analyse af den reelle miljøtilstand i Noret.

Natura2000 planen for Stege Nor har således principielt ingen funktion, sålænge indsatsbehovet jvr vandrammedirektivet ikke er opdateret.

4. Manglende konkret afgrænsning af området

Natura 2000 handleplan dækker med andre ord over de resterende 9,5 % af N180 området - nærmere betegnet 53,2 hektar strandeng og 0,2 hektar rigkær!!

Bilag 2: Kortbilag er angiveligvis taget direkte fra MiljøGIS. Det er i realiteten en fritegning af selve Noret. Der er ikke inddraget nogle Strandenge. Billedet på side 8 kender vi godt i de søndre byer. Det er strandengen ved Lille Bissinge. Det billede, som miljøministeriet anvender i deres rapport, er Strandengen mellem Lille Bissinge og Bissinge, hvor der i dag græsser får. Ingen af de to strandenge fremgår af kortmaterialet.

Dette er min hovedkritik punkt af handleplanen. Arealafgrænsningen er ren og skær copy/paste af miljøministeriets Natura2000 handleplan for Stege Nor. Det giver i sig selv ikke mening, at have de samme data begge steder. Eller sagt på en anden måde – defineret her som 3 spørgsmål – Er det ikke netop den kommunale handleplans formål at fortælle præcist, hvilke strandenge man vil agere på? Hvordan kan I som kommune kontakte lodsejere, hvis I ikke forholder jer til, hvilke arealer man taler om? Hvordan vil I have, at vi som interessenter, kan efterprøve indsatsen, når fremgår hvor der skal sættes ind? Når det er foretaget en tilstandsanalyse af Strandeng arealerne, så har man alt andet lige udpeget disse enge. Det bør netop fremgå af den kommunale Natura 2000 handleplan – efter min opfattelse.

Vi bør kunne hævde at have krav på at vide, hvor de 34,1 hektar strandeng, som er i ringe stand(side 14), rent faktisk ligger. Det er os, der lever direkte med konsekvenserne af denne plan. Det er nok ikke de to førnævnte arealer. Det er specifikt engarealer, der afgræsses minimum i en periode af året. Vi kan ikke gøre det bedre på netop de to arealer. Det er naturen, der bestemmer her.

Hvad der måtte være strandenge ned mod Noret er typisk i strandbeskyttelses område, hvilket i sig selv sætter begrænsninger for, hvad man kan foretage sig. Strandbeskyttelse er slet ikke nævnt i forslaget

5. Fravær af proportionalitet

Sidst men absolut mindst, så har man udpeget 0,2 hektar til Riggær (Note:). Det er 2000 m². Det er voldsomt konkret. Det er blot en middelstor parcelhus grund. Det avler nærmest en nysgerrighed; ikke mindst på, hvad der gør, at noget er Riggær, andet ikke er det!

Hvor er proportionaliteten henne? - fristes man til spørge, når man arbejder i kvadratmetre for naturtyper og samtidigt taler om opsøgende indsatser overfor "...Lodsejere med særligt store arealer omfattet af Natura 2000-planen..."(side 10).

53 hektar er i sig selv heller ikke, hvad man i landbrugskredse ville betegne som store arealer!!!

Note: Riggær er en naturtype, der består af moser og enge med vandmættet jordbund med mere eller mindre kalkholdigt grundvand. Hvor engen afgræsses eller slås, er vegetationen åben og lavtvoksende med små stararter(græsarter) og mosser. [Wikipedia](#)

Bilag 4 – Privatperson 3

Notat vedr. høring af handleplan for Stege Nor

Natura 2000-område 180 – habitatområde 179

Vedr. mål

Det forekommer uforklaret, hvorfor man kalder et "nor" for en lagune, al den stund at begrebet "nor" er en naturgeografisk dannelse og på dansk et begreb. Fx er Stege Nor nævnt i Den Store Danske [nor | lex.dk – Den Store Danske](#).

Desuden skrives en "brakvandssø", men et nor er ikke en sø, så det er meget uforståeligt. I målsætningen bør forstyrrelsesaspektet inddrages i forhold til sejlads og fiskeri.

Mange bevaringsværdige arter (planter og insekter) lever på arealer, der er mindre end 9 ha.

Den invasive Kæmpe-Bjørneklo er i det mindste tidligere kendt fra området, så overvågning af dens udbredelse bør stadig følges.

Fiskeri bør reguleres og forstyrrelsesfrie zoner bør etableres af hensyn til fuglelivet.

”Specifikke retningslinjer” ses ikke.

Overvågning bør omfatte et krav om konsekvensvurdering.

Det er ubeskrevet, hvad der forstås ved ”mere naturlige processer” og ”hensigtsmæssig hydrologi”?

Der skrives ”både private arealer” – uden at det fremgår hvilke andre arealer, der også er tale om.

Begrundelsen for vurdering, at der ikke skal laves VVM forekommer svag al den stund, det er kendt, at der er planer for udbygning af turistfaciliteter i området, hvilket vil være forstyrrende for fuglelivet i området.

Vedr. SMV det er uklart, hvordan høring af SMV har givet anledning til ændring i handleplan. Møn er kendt som trækfuglelokalitet og Stege Nor’s betydning som sådan bør trækkes frem i handleplanen. Området har stor landskabelig værdi. Beplantning i norets vestlige del (nord for Ll. Bissinge) hindrer udsyn over noret, hvor man fra vejene tidligere har kunnet fornemme tunneldallandskabet. En aftale med lodsejer om punktvis udhugning af beplantningen vil give udsynsmulighed. Det bør sikres at klappning af materiale ved etablering af turistanlæg i Stege og Lendemarke foregår uden for Stege Nor og Stege Bugt. Den offentlige adgang bør også i fremtiden alene være ved Stege By. Vurdering af, at påvirkning ikke påvirker væsentligt er alene ud fra nuværende forhold og ikke fremtidige forhold, der kan opstå i planperioden ved øget turisme området. Dette grundlag ændres til stadighed og vil ændres markant, med turistanlæg i Lendemarke med plads til flere tusinde turister, og hvor planerne bl.a. omfatter turistlejligheder i havneindløbet foruden fastliggende såkaldte husbåde.

Det fremgår, at det alene er Danmarks Naturfredningsforening som inviteres til møde med forvaltningen. Det opfattes som politisk skævvridning, at foreninger med lokal forankring ikke inviteres til møder, men henvises til offentlige møder og orientering i dagspressen.

Det er uforklaret, hvad der forstås ved ”naturlig hydrologi” – tænkes der på tilkastning af afvandsingsgrøfter?

Det er uklart hvor de yderligere 44 ha strandeng findes i området? Langs Stege Nor er der de fleste steder kun en smal bræmme af brakvandspåvirket natur, som de fleste steder er bevokset med rørsump domineret af Tagrør, som kan være rast- og yngleområde for fugle. Det vil være omkostningstungt at hegne disse områder og til stor skade for fugle, der raster og yngler i rørskoven.

Man omtaler ”naturens egen dynamik” som værdifuld, hvilket strider imod etablering af græsning og rydning af tagrør, da naturens egen dynamik vil være tilgroning med Tagrør. Så hvis man ønsker lysåbne arealer med græsning, strider det altså imod naturens egen dynamik.

Det er uklart, hvad der menes med ”naturens robusthed”, hvis der tænkes på friholdelse fra forstyrrelse fra rekreativ udfoldelse på vandfladen, vil det være til gunst for dyrelivet i Stege Nor.

Det er uklart, hvad der menes med ”naturnær forvaltning”. Græsning er en form for landbrugsdrift med husdyr.

Der nævnes et begreb – ”brandmandens lov” – uden det er forklaret, hvad det begreb dækker over og uden at det bemærkes, at det ikke er en lov, som er vedtaget af Folketinget, og derfor ikke en egentlig lov.

Det synes at fremgå, at der i området er et meget lille rigkær på 0,1 – 0,2 ha, men det er uklart, hvor dette rigkær findes.

Det er uklart, hvad der forstås ved "hensigtsmæssig hydrologi".

Det er uklart, hvad der menes med "væsentlig forekomst".

d.20 april 2024

Bilag 5 – Privatperson 4

Høringssvar vedrørende Natura 2000 Stege nor N 180.

Undertegnede:

XX, er landmand, og dyrker en del arealer i oplandet til Stege Nor.

Jeg har i rigtig mange år interesseret mig for Stege nors tilstand, da det har betydning for måden jeg og mine naboer kan dyrke vores arealer på.

Igennem tiden har der været mange forskellige tiltag omkring Stege nor, og oplandet.

Her er et resume af de planer der har været siden år 2000

Ørreder i landsledgrøften, det gav store problemer for mig da jeg ville bygge ny stald i 2002.

Gedde eventyr i noret ca. år 2010. Gedden blev fanget for sjov og sat ud igen, med sår på kroppen fra fiskegrej. Gedden lever af blandt andet ørreden!

Arealer med salt tolerante naturtyper ønskes øget fra i dag 9 Ha. til 53 Ha. Hvis det er rigtigt at der kommer så meget saltvand ind i noret så store dele af engene mærkes af det, er det så realistisk at brakvands gedden kan trives i noret? Jeg syntes der mangler kortbilag på hvor de arealer er placeret.

Mini vådområder kom på tale i 2018, jeg bød ind på et, men det var ikke muligt, da Vordingborg kommune selv ville lave et på Slotshøj enge.

I 2023 kom Vordingborg kommune så med et oplæg til projekt "våde enge" det skulle ske ved at hæve vandstanden i landsledgrøften med 0,5 m, og der kunne i bedste fald tilbageholdes omkring 1 ton kvælstof om året, også fosfor ville blive opfanget, og dermed ikke kom videre ud i noret.

Da vi gik i dybden med projektet, viste det sig at det mere handlede om et område hvor gedden kunne svømme ind og gyde, så i virkeligheden var det tænkt som en gedde yngle fabrik.

Tanken med dette projekt var ikke mere miljø, men håbet om et turisteventyr i noret i samarbejde med Fishing-zealand. Et samarbejde kommunen vist nok har forpligtet sig ind i.

En del af projektet var hævnning af vandstanden i landsledgrøften, **det er ikke en mulighed**, jeg har en video fra 4 januar 2024 efter meget nedbør, her er det muligt at se konsekvenserne af et sådant projekt.

Vandkvaliteten i Stege Nor

Vandplan 3:

Stege nors tilstand er beskrevet i vandplan 3 ud fra forskellige modelberegninger, vi er nogle som i 2017 gik i dialog med miljøstyrelsen om at få opsat målestationer i tilløbet til stege nor, så vi kunne følge hvor meget oplandet til landsledgrøften bidrog med af næringsstoffer, målingerne blev startet i efteråret 2017. I samarbejde med den lokale landboforening har ENVIDAN screenet området omkring Stege nor for at belyse om der var noget i det øvrige opland omkring noret som havde et anderledes bidrag af næringsstoffer til vandområdet, set i forhold til det er bliver målt i målestationen ved Slotshøjvej.

Resultatet af mange målinger 18 hvert år, sammenholdt med ENVIDANS rapport viser at i forhold til vandplan 3, så er der målopfyldelse i Stege Nor hvad angår N. (målinger fra 2018 til 2022)

Ålegræs et andet vigtigt parameter i vandmiljøets tilstand. D. 23 November 2023 var det ekstremt lavvandet i Stege nor om formiddagen, det benyttede en lodsejer med en lang kystlinjen ud til noret til at vandre ca. 120 m ud i noret hvor der blev taget rigtig mange fotos af ålegræs mm. Og her kunne det dokumenteres at der er masser af ålegræs derude.

Fremtiden:

Der har i mange år været fokus på tilførslen af N til stege nor, men vi mangler tal på hvor meget spildevand har der været udledt igennem de sidste 20 år, og hvor meget bliver der aktuelt tilført.

Jeg mener også det er blevet meget aktuelt at starte en overvågning, og prøvetagning af det overflade og dræn vand som kommer fra de nye store bjerge med jorddeponi på stege fællede, og som løber til Stege nor.

Punkt 7 i handleplan nr. N180

Punktet omhandler inddragelse af lodsejere og andre.

Jeg har et stort ønske om at Vordingborg kommune, nogle af os lodsejere "landmænd", samt miljøstyrelsen, sætter os sammen og får en god snak om hvad er den langsigtede plan for noret, og med en status af den helt aktuelle tilstand, ud fra nyeste målinger, og viden.

Bilag 6 – Privatperson 5

Høringssvar, høring N180 Stege Nor. Natura 2000, 3. planperiode

Jeg er landmand med en kystlinje til Stege Nor på ca 2000 meter. Derfor påvirkes jeg meget af det, som sker i og med Stege Nor. Jeg er landmand, men jeg er også cand.scient. i fysik, kemi og biologi, og Ph.D. i kemi, og har arbejdet hele mit liv som naturvidenskabsmand. Jeg færdes daglig ved Stege Nor, jeg følger Noret med omhu, og jeg kender måske noret bedre end nogen anden.

Jeg har egentlig ikke nogen indvendinger til planen som sådan. Den indeholder ikke ret meget konkret, og ikke rigtig andet end det, som allerede er gældende. Jeg har dog en vigtig bemærkning til høringen, og den angår vandmiljøet i Stege Nor.

Landbruget omkring Stege Nor reguleres kraftigt, især med efterafgrøder, hvor vi er pålagt den højeste mulige andel. Der er bare et problem, denne regulering bygger på forkerte data.

1. Reguleringen bygger på gamle data, fra 2011, tror jeg. Disse er forkerte. Det er påvist gennem et omfattende arbejde udført især af Jens Kahr fra VKST og Finn Jørgensen fra Landsledgård. Disse har bl.a. ladet udføre målinger af udledningerne af kvælstof til Noret. Målingerne er udført af et anerkendt organ, og myndighederne har anerkendt, at disse målinger er korrekte. Myndighederne har bare ikke taget de nye og korrekte værdier i anvendelse, men regulerer stadig efter de gamle værdier fra 2011.

2. Et element i dette er et målepunkt, som omhandler forekomst af ålegræs ved vanddybder, som slet ikke findes i Stege Nor. Der findes ikke ålegræs i disse vanddybder, det er ikke så underligt, da Stege Nor slet ikke har de vanddybder. Vanddybderne kan man forvisse sig om ud fra et eksisterende søkort over Stege Nor, udarbejdet af Møn Kommune, Storstrøms Amt.

3. Et tredje forhold, som der ikke tages hensyn til, er vandudskiftningen i Stege Nor. Jeg følger dagligt vandstanden i Stege Nor, dels ved en målepind på min strand, dels via DMIs kort over vandstanden i Stege Havn. Jeg kan konstatere, at der er en enorm udskiftning af vandet i Stege Nor med vand fra Stege Bugt, så vandet i Stege Nor er en afspejling af vandet i Stege Bugt. Det kan man forvisse sig om ved at se på den kraftige strøm i gennemløbet under Klintevejen på broen i Stege.

4. Jeg har også gået en tur på bunden af Stege Nor 23. november 2023, da det var ekstremt lavvandet, og fotograferet ålegræs, blæretang og havbund. Jeg vedlægger et dokument med disse fotos. Det giver et noget andet billede af tilstanden i Stege Nor end myndighedernes version.

Jeg mener ikke, at man kan implementere Natura 2000 i Stege Nor uden at have og benytte retvisende data for tilstanden i Stege Nor. Det er passende at benytte lejligheden til at begynde at anvende retvisende data. Den nuværende fremgangsmåde vil jeg karakterisere som magtmisbrug og ulovlig embedsførelse.

2024-03-15

Bilag 7 – Danmarks Naturfredningsforening, Vordingborg

Foreløbigt Høringssvar til Natura 2000-handleplaner

Det er svært for menigmand, at vurdere om handleplanerne er tilstrækkelige til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for kommunens Natura2000-områder.

Udover de generelle indledninger rummer planerne angivelser af hvor mange hektarer af forskellige naturtyper, der skal have forskellige typer pleje, men ikke noget om indenfor hvor i de enkelte indsatser helt præcist vil forekomme.

Det er derfor meget svært at vurdere om det er tilstrækkeligt.

Foreløbigt er vi dog faldet over at 0,2 hektarer rigkær ved Stege Nor er udgået.

Det burde jo ikke kunne lade sig gøre i forhold til de ret strenge og præcise krav om gunstig bevaringsstatus, der gælder i forhold til habitatdirektivet.

I DN-Vordingborg gætter vi på, at det drejer sig om et strandnært rigkær, som pga utilstrækkelig pleje er vokset til i tagrørssump.

Vi vurderer dog, at det burde kunne lade sig gøre at genskabe et sådant rigkær. Fx har man ved Gentofte sø få år efter rydning af tagrørssump set masseforekomst af orkidéer.

Vi synes derfor, at det ville være på sin plads at man fik ryddet og genskabt rigkæret.

Vores naturplejegrupper vil muligvis efter en første afpudsning kunne bidrage til plejen af kæret igen.

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2024 - 23978
Ref. digal
Den 22. april 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Stege Nor område nr. N180

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Kommunen har fint indikeret deres ansvar i forhold til frivillighed undtagen formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

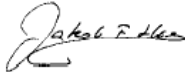
Henvisninger til love og de lovmæssige bindinger

Der indgår ikke skovbevoksede fredskovspligtige arealer i Natura 2000-området. Der skal derfor ikke udarbejdes en Natura 2000-skovhandleplan, som skal sammenskrives med den kommunale Natura 2000-handleplan.

Derfor er der ingen grund til at henvise til lovgivning omkring skovhandleplaner, idet skovloven og "skovhandleplan-bekendtgørelsen" kun gælder for fredskovspligtige arealer.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk